

CZU 351.74.(478)

DOI 10.5281/zenodo.3871543

REFLECȚII PRIVIND ETAPELE FORMĂRII POLIȚIEI NAȚIONALE

Gheorghe GRAUR,
asistent universitar, Catedra „Drept polițienesc”, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI, master în drept

Ariadna GRAUR,
studentă a anului IV de studii cu frecvență redusă (taxă), grupa 541, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI

REFLECTIONS ON THE FORMATION STAGES OF THE NATIONAL POLICE

Gheorghe GRAUR,
university assistant, Department “Police Law”, Academy “Ștefan cel Mare” of MIA, Master of Law

Ariadna GRAUR,
Student, IV year, Part-Time Studies (tax), Group 541, Academy “Ștefan cel Mare” of MIA

Poliția Republicii Moldova a suferit numeroase modificări prin comasarea/fuziunea unor organe sau alte restructurări polițienești, ceea ce a dus la schimbarea cadrului legal, modificarea atribuțiilor, statutului, împuternicirilor și competențelor acestor organe.

Analiza etapelor de formare a poliției naționale a Republicii Moldova ar putea oferi informații valoroase privind ajustarea statutului persoanelor cu statut special, ajustarea numerică a personalului organelor polițienești în vederea stabilirii unui echilibru perfect dintre resursele, mijloacele financiare alocate și randamentul realizării sarcinilor prevăzute de lege.

Etapetele privind formarea poliției naționale ar putea releva soluțiile optime ce țin de implementarea legii, transpunerea ei în viață. La fel ar putea contribui la abilitarea cu competența general-juridică de a înfăptui dreptatea/justiția prevăzute de standardele europene sau internaționale raportate la realitățile spațiului mioritic în care trăim, pe nume „Republica Moldova”.

Cuvinte-cheie: poliția națională, miliție, etapele de formare a poliției, organele afacerilor interne, organele de asigurare a securității statului, organele de asigurare a ordinii și liniștii publice etc.

The police of the Republic of Moldova have undergone numerous changes through pooling/fusion of some bodies and other police restructuring, which led to changes in the legal framework, powers, statute, powers of the attorney and competencies of these bodies.

The analysis of the stages of formation of the national police of the Republic of Moldova could offer valuable information on adjusting the status of people with special status, on adjusting the number of police bodies with the purpose of establishing a perfect balance between resources, financial means which are allocated and the level of fulfilling the tasks provided by the Law.

The formation stages of the national police could reveal optimal solutions regarding the implementation of legislation and its translation in the daily life. It could also contribute to empowerment with the help of the general-legal competence of doing righteousness/justice provided by the European or international standards adjusted to the realities of our mioritic space in which we live, called “Republic of Moldova”.

Keywords: national police, militia, police formation stages, internal affairs bodies, state security bodies, public order and safety bodies etc.

Poliția este un rău, dar este un rău necesar societății...
Roman STARAȘCIUC

Police is an evil, but a necessary evil for the society...
Roman STARASCIUC

Repere istorice privind formarea Poliției Naționale

Introducere. Analiza complexă a etapelor formării poliției naționale ajută la perfecționarea organelor respective, fiind o

Historical Landmarks on National Police Formation

Introduction. A complex analysis on the national police formation stages contributes to the improvement of its bodies, it

structură în permanentă *reformare*. Analiza comparativă în timp este necesară pentru relevarea deficiențelor acestor organe și eliminarea lor.

Importanța studiului derivă din rolul socialmente util și indispensabil al poliției în cadrul structurilor statale. Obiectivul pe care îl urmărește poliția este unul de importanță vitală din cauza păturilor sociale vulnerabile din interiorul statului.

Legislația din majoritatea țărilor democratice și instrumentele juridice internaționale califică poliția drept un organ de protecție a dreptului. Conchidem că este o realitate și un „*organ de protecție și aplicare a dreptului*”, dar în anumite perioade istorice avea roluri diferite în raport cu cele cunoscute în prezent.

După cum remarcă, pe bună dreptate, F. Engels, poliția „este la fel de veche ca și statul”. Însăși noțiunea de „poliție” derivă de la grecescul „*politeia*” (polis – oraș). Așa numea Aristotel autoritățile administrativ orășenești, iar dacă admitem că în perioada respectivă concepția de statalitate se confunda cu autoritatea administrativă a orașelor-cetăți, prin această noțiune era redată organizarea politică a statului în ansamblu [1, p. 61].

Acest studiu este actual prin faptul că: „...activitatea organelor afacerilor interne, în general, și a poliției, în special, este una dintre cele mai puțin cunoscute. Întreaga istorie a Republicii Moldova nu poate fi concepută fără prezența în cadrul ei, din cele mai vechi timpuri, a unor instrumente eficiente pentru asigurarea ordinii publice. În perioada statului feudal moldovenesc, ordinea publică, siguranța statului și a persoanelor, apărarea proprietății erau încredințate atât instituțiilor publice centrale, cât și celor locale: domnia, dregătoriile, sfatul celor buni și bătrâni etc” [2, p. 21].

Materiale și metode aplicate. În procesul studiului dat au fost utilizate următoarele metode de cercetare științifică: analiza istorică, analiza sistemică, analiza logică, analiza comparativă etc. Materialele utilizate sunt: actele legislative și normative naționale în

being a structure which is in continuous development. A comparative analysis of time is necessary in order to discover and to liquidate the deficiencies in these bodies.

The importance of the given study derives from the socially indispensable and useful role that the police hold among the state structures. The objective that the police seek is one of vital importance because of the existence of vulnerable people within the state.

The legislation of many democratic countries and the legal international tools qualifies police as a law-protection body. We conclude, thus, that it is a reality and a “*protection and law enforcement body*”, but during specific historical periods it held different roles than the ones known today.

As F. Engels has rightly said, police is “as old as the state itself”. Even the notion of “police” itself comes from the Greek term “*politeia*” (polis – city). That is how Aristotle used to call the cities’ administrative authorities, and if we were to agree that, during that period, the concept of statehood was confused with the administrative authority of the city-settlements, the same designation was used to describe the political organization of the entire state [1, p. 61].

The given study is up-to-date because: “...the activity of the internal affairs bodies, in general, and that of the police, especially, is one of the least known. The entire history of the Republic of Moldova exists thanks to the historical presence of some efficient tools which maintained the public order. During the Moldovan feudal state, the public order, people and state’s safety, property protection was entrusted to both the central public institutions and to local ones: lordships, dominions, council of the elders etc.” [2, p.21].

Materials and methods applied. During the study, the following scientific research methods were used: historical analysis, systematic analysis, logical analysis, comparative analysis etc. The following materials were used: national legislative and normative acts of the Republic of Moldova, doctrine and other relevant materials. The given study

domeniu ale Republicii Moldova, doctrina și alte materiale relevante. Acest studiu este bazat pe o serie de cercetări istorico-științifice, pentru a verifica autenticitatea, veridicitatea informației culese de către membrii societății civile față de organele polițienești.

Rezultate obținute și discuții. În realizarea obiectivului acestui studiu s-a apelat la cunoștințele mai multor specialiști, pentru a elucida importanța rezolvării problemelor rezultate în urma etapelor de formare a poliției naționale, analiza conflictelor din cadrul societății și organele abilitate cu extirparea lor pe parcursul diferitor etape istorice.

La etapa actuală un rol aparte în oprirea criminalității îl are poliția; precizăm că echilibrul perfect între organele polițienești și societatea civilă nu va exista niciodată, iar cei ce afirmă că există au tangențe cu domeniul fantasticului. Este evident motivul, fiindcă societatea civilă înglobează și indivizii în conflict cu legea.

În acest context o preocupare continuă a autorităților statale este prevenirea criminalității care trebuie să devină „...o filosofie, transmisă fiecărui cetățean. Aceasta este o necesitate, întrucât criminalitatea afectează viața tuturor, de la dreptul fiecăruia de a merge pe stradă în siguranță până la cota de asigurare pe care o plătesc pentru mașini și case. Mai mult ca atât, poliția și cei care și-au luat responsabilitatea de pază și protecție, nu mai puțin fiecare persoană, ca individ sau membru al unei organizații, au obligația să-și armonizeze eforturile și mentalitățile într-o modalitate preventivă, pentru a proteja cu succes viața și proprietatea” [3, p. 28].

Esența dreptului este însă aceea de a proteja cetățenii aflați sub autoritatea sa. Astfel, poliția protejează cetățeanul, prin respectarea strictă a legislației. Anume în această consecutivitate, direct și indirect, poliția este un garant al drepturilor omului și al securității publice [4, p. 7]. În țara noastră activitatea poliției este reglementată de legea nr. 320 cu privire la activitatea poliției și statutul polițistului care în cuprinsul art. 2 din legea sus-menționată precizează că „poliția este o

is based on a series of historic and scientific researches in order to verify the authenticity, truthfulness of the information gathered by the members of the civil societies and of the police bodies.

Results and Discussions. In order to achieve the objective of the given study, the knowledge of several specialists was taken into account for highlighting the importance of solving the problems resulting from the formation stages of the national police, conflict analysis from within the society and bodies responsible for removing these conflicts during various historical stages.

At the moment, police have a special role in ending the crime; we want to be specific: a perfect balance between the police bodies and the civil society shall never be obtained, and those who say otherwise live in a surreal world. The reason is clear; conflicts with the Law involve individuals who live in the civil society.

In this context, a continuous concern of the state authorities is to prevent crime, which needs to become “...a philosophy passed on to each citizen. This is a necessity, because crime affects everyone’s life, from each individual’s right to walk safely down the street to the insurance quota paid for real-estate and cars. Moreover, police and those who assumed the responsibility of guarding and protecting, not least each person in particular, individual or member of an organization, has the duty to harmonize the efforts and mind-sets into a preventive method, in order to successfully protect the life and the property” [3, p. 28].

The heart of the rule of law is that of protecting citizens which are under its authority. Therefore, police protect the citizen by strictly following the Law. Only in this succession, directly or indirectly, police is a guarantor of human rights and public safety [4, p. 7]. The activity of the Moldovan police is regulated by the *Law No 320 on police activity and police status*, which in the summary of the Article 2 of the given Law states that “police is the specialized public agency of the

instituție publică specializată a statului, în subordinea Ministerului Afacerilor Interne, care are misiunea de a apăra drepturile și libertățile fundamentale ale persoanei prin activități de menținere, asigurare și restabilire a ordinii și securității publice, de prevenire, investigare și de descoperire a infracțiunilor și contravențiilor”[5].

La etapa actuală se impune ca societatea noastră să conștientizeze că „justiția și poliția sunt pur și simplu necesare pentru ca o societate să funcționeze, fără ele nu va fi posibilă ordinea. Însă cel mai dificil este menținerea echilibrului. Întotdeauna există pericolul ca un stat care exercită un control justițiar sever să creeze un regim polițienesc, care asigură un grad superior de securitate, dar care, pe de altă parte, îngreudește și amenință drepturile și libertățile cetățenești[6, p. 57].

În continuare, autorii acestui studiu pentru a explica esența cercetării vor relata etapele formării poliției naționale, începând cu domniile, dregătorile și personalul din componența lor.

Domnia reprezenta instituția publică supremă, care stabilea direcțiile, formele și limitele activității polițienești. Domnitorul era păzit în Moldova de șoltuzi, după care au urmat fuștași, arnăuții și seimenii. Pe timpul nopții, orașele erau păzite de străjari, iar drumurile – de călărași și polcovnici.

Dregătoriile, ca instituții prin intermediul cărora domnitorul administra țara, erau învestite cu funcții de urmărire și sancționare a infractorilor. Este cunoscut faptul că cea mai înaltă dregătorie care deținea atribuții polițienești era Marele Vornic, atestat documentar pentru prima dată la 13 noiembrie 1393. În această activitate Marele Vornic era ajutat de vornici și globnici.

Începând cu secolul al XVI-lea, în Țara Moldovei șeful poliției era numit Marele Hatman, „mai marele peste toată oastea”. Acesta era împuternicit și cu funcții de asigurare a ordinii interne, fiind menționat pentru prima dată în anul 1541, în vremea celei de a doua domnii a lui Petru Rareș. În timp de pace, o parte din oșteni erau folosiți pentru strajă

state in subordination of the Ministry of Internal Affairs intended for protection of the rights and fundamental freedoms of the person by means of activities for maintenance, providing and recovery of public order and safety, for the prevention, investigation and disclosure of crimes and offenses” [5].

At the given moment, it is obligatory for our society to become aware of the fact that “justice and police are a necessity in order for a society to function, without them order would be impossible. The most difficult task, however, is to maintain the balance. There is always this danger that a state which exercises a severe legal control would create, on one hand, a police regime which ensures a superior level of safety but which, on the other hand, would restrict and threaten citizens’ rights and freedoms” [6, p.57].

Further on, in order to explain the essence of this research, the authors of this study will describe the formation stages of the national police starting with lordships, dominions and their structure.

Lordship represented the supreme public institution, which established the directions, forms and limits of the police activities. The ruler was protected in Moldova by the *șoltuzi* (schultheiss), *fuștași* (lancers), *arnauti* and *seimen*. During night time, cities were defended by watchmen and the roads by horsemen and *polkovniks*.

Dominions, as institutions with the means of which the ruler managed the country, were assigned to catch and sanction the offenders. It is known that the Great Vornic was the highest dominion who had police duties, being first documented on November 13, 1393. In his activity, the Great Vornic was assisted by *vornici* and *globnici*.

Starting with the XVI century, in the Moldavian Principality the chief of police was called the Great Hetman, “the highest military officer”. He was empowered with ensuring internal order, being first mentioned in 1541, during the second reign of Petru Rareș. During peacetime, some soldiers were used to guard the Hetman’s Palace or he would

la palatul hatmanului ori erau trimiși de el să îndeplinească funcții de asigurare a ordinii interne. Hatmanul răspundea de ordinea publică pe întreg teritoriul țării, urmărirea, prinderea și întemnițarea tâlharilor.

Astfel, constatăm că până în secolul al XVII-lea Moldova nu dispunea de o organizație polițienească propriu-zisă, asemănătoare cu cea din țările europene. Atât siguranța persoanelor și a bunurilor ce le aparțineau acestora, cât și ordinea și liniștea publică erau încredințate spre gestionare șefilor oștirii, care în această calitate aveau sarcina de a veghea la paza ordinii interne.

Paza și buna orânduire polițienească în capitală, mai târziu, a fost încredințată unui „aga”, demnitate înființată la 1592. Aga hotăra și prețul obiectului de îndestulare, priveghind ca măsurile să fie drepte și pedepsind pe cei ce se abăteau de la ordinele lui. Aga avea în grijă mahalale, străzi și mai deținea o închisoare specială și un tribunal. În atribuția sa intra și judecarea pricinilor mai mici ale târgoveților și, totodată, pedepsirea celor care tulburau liniștea orașului. Aga a devenit, mai târziu, prefect de poliție în capitală.

Din secolul al XVIII-lea atribuțiile de ordin polițienesc ale Marelui Hatman cunosc o extindere vizibilă: eliberarea buletinelor de identitate și a răvașelor de drum, stingerea incendiilor, cercetarea prealabilă, escortarea condamnaților la locul de executare a pedepsei etc.

După anexarea în 1812 a Basarabiei la Imperiul Rus și o perioadă inițială de autonomie în organizarea structurii polițienești, începând cu anul 1873, în aceste teritorii este instituită organizarea polițienească imperială. Din noiembrie 1917 în Republica Democratică Moldovenească și-a desfășurat activitatea și un Directorat de Interne.

După reunirea Basarabiei cu România, în perioada 1918-1940, poliția din Chișinău își desfășura activitatea sub conducerea prefectului de poliție, iar în celelalte orașe și județe – sub conducerea prefectilor de județ și oraș. Adoptarea la 21 iulie 1929 a Legii pentru organizarea poliției generale a Statului,

send them to take care of internal order. The Hetman was responsible for the entire country's territory public order, following, catching and imprisoning the thieves.

Thus, we conclude that until the XVII century, Moldova did not have a properly established police structure, as the European countries had. The safety of people and their goods, along with the public order was entrusted to the country's commanders, who in this position, were assigned to guard the internal order maintenance. The protection and police structure within the capital was later entrusted to “Agha”, a military rank established in 1592. Agha decided the price of the object of satiation, watching if people respected the measures and punishing those who did not obey his rules. Agha took care of ghettos, streets and also owned a special jail and a courthouse. He was also responsible for judging small causes of traders along with punishing those who disrupted the city's order. Agha later became police commissioner in the capital.

Starting with the XVIII century, the police responsibilities of the Great Hetman increased a lot: issuing identification papers and travel licenses, fire fighting, doing prior research, escorting convicts to the place of the enforcement of their sentence etc.

After the annexation of Bessarabia to the Russian Empire in 1812 and an initial period of autonomy in organizing the police structure, starting with 1873, the imperial police structure is established on these territories. Starting with November 1917, a Directorate of Internal Affairs is conducting its activity in the Moldovan Democratic Republic.

After the reunion of Bessarabia with Romania, in the period of 1918-1940, the police of Chisinau conducted their activity under the police commissioner, while in the other cities and counties – under the commissioners of those cities and counties. The adoption of the Law on July 21, 1929 to organise the State General Police, the decree of which was published in the Official Gazette,

al cărei decret a fost publicat în Monitorul Oficial, a impus schimbări esențiale în activitatea polițienească. Astfel, ea prevedea formarea poliției administrative, judiciare și de informații, drept componente ale Direcției Generale a Poliției în cadrul Ministerului de Interne.

Din anul 1940, odată cu formarea Republicii Sovietice Socialiste Moldovenești, se constituie un nou sistem de instituții publice abilitate cu asigurarea ordinii și liniștii publice. La 8 august 1940, printr-un ordin al comisariatului poporului pentru afacerile interne al URSS, este constituit Comisariatul Poporului pentru Afacerile Interne al RSS. Moldovenești. Primul Comisar pentru Afacerile Interne a fost numit N. Sazâkin.

De-a lungul anilor, funcțiile principale ale Ministerului Afacerilor Interne au fost repressive. Pe forță, nu pe autoritatea puterii se sprijinea regimul sovietic în anii '50 - '60, când această structură era condusă de tovarășii de luptă ai atotputernicului Lavrenti Beria. Unul dintre aceștia, general-maiorul Nikolai Sazîkin, a fost trimis la noi de la Moscova și a condus Comisariatul Poporului al Afacerilor Interne (NKVD) al RSSM, în perioada 1940-1941. La 10 septembrie 1940, potrivit, Hotărârii Sovietului, Comisariatul Poporului al URSS, Chișinăul, în calitate de capitală a republicii unionale, a fost trecut în categoria orașelor cu regim special de gradul al II-lea. Aceasta însemna că persoanele condamnate penal nu aveau dreptul să locuiască în el sau să-l viziteze [7, p. 87]. Ca urmare, a avut loc o luptă dură cu intelectualitatea națională și cu persoanele acuzate de cooperare cu organele puterii din România. Fiind arestați sub suspiciunea de spionaj în favoarea Germaniei, Italiei și României, ulterior au fost executați în masă în afara orașului, mai jos de actuala stradă Grenoble, unde mai târziu au fost găsite osemintele celor uciși.

Analizând componența structurii organizatorice a C.P.A.I. (N.K.V.D.), constatăm două niveluri: aparatul central, pe de o parte, și direcții, secții și servicii, pe de altă parte. Printre componentele de bază ale sistemului

made essential changes in the police activity. Thus, it provided the formation of administrative, legal and information police, as parts of the General Police Directorate within the Ministry of Internal Affairs.

From 1940, beginning with the formation of the Moldavian Soviet Socialist Republic, a new system of authorized public institutions that ensured the public order and safety was established. On August 8, 1940, the People's Commissariat for Internal Affairs of SSR is established by an order of the People's Commissariat for the Internal Affairs of the USSR. N. Sazâkin was the first appointed Commissariat for Internal Affairs.

Over the years, the main functions of the Ministry of Internal Affairs were repressive. The Soviet regime grew on force, not on the authority of power during the years '50s - '60s, when the structure was led by the comrades-in-arms of the all-powerful Lavrenti Beria. One of them, the Major General Nikolai Sazîkin, was sent from Moscow and led the MSSR People's Commissariat of Internal Affairs (NKVD) in 1940-1941. On September 10, 1940, according to the Decision of the Soviet, the USSR People's Commissariat, Chisinau, as capital of the union republic, became a type II special regime city. This meant that people who were convicted criminals did not have the right to live or visit Chisinau [7, p. 87]. As a result, a harsh fight began with the national intellectuals and with the people who were accused of cooperating with Romanian law enforcement bodies. They were arrested under the suspicion of espionage in the service of Germany, Italy and Romania, and later executed outside the city below the current Grenoble Street, where later the bones of those who were executed were found. If we analyse the composition of the organizational structure of C.P.A.I. (N.K.V.D.) we find two levels: central apparatus, on one hand, and directorates, sections and services, on the other hand. Among the basic component of the internal affairs bodies established in 1940 are: Workers and Peasants Militsiya, Section of

de organe ale afacerilor interne constituit în 1940, menționăm: Direcția miliției muncitorești-țărănești, Secția instituțiilor penitenciare, Secția serviciului de pompieri, Secția arhive, Serviciul securității de stat și paza frontierei. În baza aceluiași ordin din 8 august 1940, au fost înființate 6 secții județene ale organelor afacerilor interne și 14 secții raionale în stânga Nistrului.

În această perioadă organele de asigurare a securității statului și de asigurare a ordinii și liniștii publice se aflau într-un comisariat comun – Comisariatul Poporului pentru Afacerile Interne. În februarie 1941, organele securității de stat se vor separa de C.P.A.I. și va fi format Comisariatul Poporului pentru Securitatea Statului (N.K.G.B.).

După război, la 26 martie 1946, în conformitate cu Decretul Prezidiului Sovietului Suprem al R.S.S. Moldovenești, Comisariatul Poporului pentru Afacerile Interne își schimbă denumirea în Ministerul Afacerilor Interne, denumire păstrată până în prezent.

Un eveniment important în evoluția organelor afacerilor interne a fost și instituirea la 25 octombrie 1956 a principiului dublei subordonări a organelor împuternicite cu aplicarea legii – autoritățile publice locale, pe de o parte, și aparatul central al M.A.I., pe de altă parte. Direcțiile și secțiile M.A.I. din orașe și raioane au fost reorganizate în organe pentru afacerile interne ale instituțiilor publice locale.

În anii '60, sistemul organelor afacerilor interne de mai multe ori a fost supus unor reorganizări. La 26 iulie 1966, este format Ministerul pentru Asigurarea Ordinii Publice a R.S.S. Moldovenești. Dar, mai apoi, în noiembrie 1968, s-a revenit la vechea denumire – Ministerul Afacerilor Interne.

O însemnătate deosebită a avut-o pentru reorganizarea activității organelor afacerilor interne adoptarea la 19 iulie 1973 a Legii „Despre drepturile și îndatoririle de bază ale miliției sovietice pentru asigurarea ordinii publice și lupta cu criminalitatea” și a noului Regulament cu privire la miliția sovietică.

Printre componentele de bază ale

Penitentiary Institutions, Fire Fighting Services, Archives Section, Directorate of Border and Internal Security. By the same order issued on August 8, 1940, 6 county departments of internal affairs were established, along with 14 rayon sections on the left bank of Dniester.

During this period, the bodies ensuring state security and those ensuring public order and security were located in one joint commissariat – People's Commissariat for Internal Affairs. In February 1941, state security bodies had been separated from C.P.A.I. and formed People's Commissariat for State Security (N.K.G.B.).

After the war, on March 26, 1946, in accordance with the Decree of the Presidium of the Supreme Soviet of the Moldavian SSR, People's Commissariat for Internal Affairs changes its designation into the Ministry of Internal Affairs, title which was preserved until today.

An important event in the evolution of the bodies of internal affairs was the establishment, on October 25, 1956 of the principle of double subordination of the bodies empowered with law enforcement – local public authorities, on one hand, and the central apparatus of the Ministry of Internal Affairs, on the other hand. The directorates and sections of the Ministry from cities and rayons were reorganized in internal affairs bodies of local public institutions.

In the '60s, the internal affairs bodies system was reorganized several times. On July 26, 1966, the Moldavian SSR Ministry for Ensuring Public Order was established. Later, in November 1968, the title went back to the Ministry of Internal Affairs.

The adoption of a Law on July 19, 1973 on “Rights and basic duties of Soviet militia in ensuring public order and fighting crime” and the new Regulation on the Soviet militia had a significant importance in reorganizing the activity of the bodies of internal affairs.

Among the main components of the Ministry were: administrative service, legal

M.A.I. erau: Serviciul administrativ, Miliția judiciară, Secția de combatere a delapidărilor proprietății socialiste și specula, Secția pașapoarte și vize, Inspecția auto de stat, unități speciale și de front, pompieri, instituții de corecție prin muncă”.

Schimbările sociale, politice, economice și culturale, care s-au produs la sfârșitul anilor '80 în Republica Moldova, au influențat profund asupra activității organelor abilitate cu apărarea ordinii publice și a ordinii de drept.

După declararea la 23 iunie 1990 a suveranității Republicii Moldova, a fost stabilit un nou statut juridic, structură și atribuții ale organelor abilitate cu aplicarea legii și a demarat procesul de constituire a unui sistem propriu, național, de organe pentru afacerile interne.

La 13 septembrie 1990, Guvernul Republicii Moldova a adoptat Hotărârea nr. 321 „Cu privire la reforma organelor Ministerului Afacerilor Interne al R.S.S. Moldovenești”, care prevedea crearea Departamentului Poliției și a secțiilor de poliție raionale. Astfel, locul miliției este ocupat de noile organe ale afacerilor interne – Poliția. La 18 decembrie 1990, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea cu privire la poliție [8, p. 3].

Cadrul legislativ de activitate a organelor afacerilor interne

După înlăturarea regimului totalitar, schimbările survenite în societatea noastră au generat evenimente adeseori violente, care, în discursuri, luări de poziție, studii etc., au fost numite „conflicte”. După obținerea independenței, Republica Moldova și-a manifestat interesul de a deveni un stat de drept, acest deziderat a impus întreprinderea unor serii de măsuri.

Printre cele mai intens mediatizate acțiuni a fost instaurarea statului de drept ca model de guvernare. Astfel, această politică impune afirmarea „...statului de drept ce a pus bazele constituționalismului și ale protejării drepturilor omului...” [9, p. 94].

Reieșind din cele expuse, una din

militia, department for fighting the dilapidations of socialist property and speculation, passports and visa department, state vehicle inspection, special front units, fire fighters, work-based correction institutions”.

Social, political, economic and cultural changes that occurred in the end of the '80s in the Republic of Moldova have profoundly influenced the activity of the authorized bodies in ensuring legal and public order.

After the declaration of the sovereignty of the Republic of Moldova on June 23, 1990, a new legal status was established along with a new structure and functions of the law enforcement bodies. A new process begun, that of a building an individual national system of internal affairs bodies.

On September 13, 1990, the Government of the Republic of Moldova passed the Decision No 321 “on the Reform of the Bodies of the Moldova SSR Ministry of Internal Affairs”, which provided for the creation of the rayon Police Department and rayon police inspectorates. Thus, the place of the militia is occupied by the new internal affairs bodies – the Police. On December 18, 1990, the Parliament of the Republic of Moldova approves the Law on Police [8, p. 3].

Legal Framework on the Activity of the Internal Affairs Bodies

After the abolition of the totalitarian regime, the changes that occurred in our society often generated violent events, which, in discourses, position-taking, researches etc., were called “conflicts”. After gaining independence, the Republic of Moldova expressed its interest in becoming a rule of law; this decision meant taking a series of measures.

Among the most intensely publicized actions was the establishment of the rule of law as a model of governance. Thus, this policy requires the assertion “... of the rule of law that laid the foundations of constitutionalism and the protection of human rights...” [9, p. 94].

Based on the above, one of the positive

obligățiile pozitive ale statului de drept este asigurarea și protejarea propriilor cetățeni. Prin urmare, art. 18 din Legea fundamentală a țării noastre prevede expres: „Cetățenii Republicii Moldova beneficiază de protecția statului atât în țară, cât și în străinătate” [10, art.18]. Norma constituțională expusă prevede că: „Pe teritoriul statului său, cetățeanul Republicii Moldova beneficiază de întregul sistem de protecție prevăzut de Constituția Republicii Moldova și de legislația în vigoare. La solicitarea cetățeanului, organele abilitate ale statului au obligația constituțională de a-i acorda protecția necesară în termenele și în limitele stabilite de lege” [11, p. 95]. Aceste deziderate pot fi realizate doar prin intermediul organelor ce au contact direct cu societatea civilă și au menirea implementării „*de facto*” a prevederilor stipulate în cadrul nomenclaturii juridic existent.

Unii autori enunță că „Activitățile prioritare, pe care le desfășoară poliția, pot și trebuie să fie realizate prin prisma legalității, liniștii și ordinii în societate. O altă sarcină importantă pentru Poliția Națională este perfecționarea permanentă a formelor și metodelor de muncă, ridicarea calificării profesionale, eliminarea corupției...” [12]. Ultima componentă este foarte importantă pentru creșterea randamentului eficienței unei intervenții polițieneste și realizarea cu succes a performanțelor optime privind îndeplinirea obiectivelor tratate de lege.

Analfabetismul juridic al polițiștilor este direct proporțional cu respectarea drepturilor societății civile. Situația intelectuală a organelor de forță este în creștere odată cu trecerea timpului și perfecționarea sistemului respectiv. Afirmățiile autorului sunt confirmate și de numeroase cercetări sociologice autohtone dar și ale României. Spre exemplu, Vasile Arimia și alți autori români prezintă următoarele statistici ce confirmă starea de pregătire a personalului polițienesc: „Starea de pregătire școlară a personalului din poliție reflectă situația din întreaga țară. În 1899, România avea 5.956.690 locuitori, populația în vârstă de peste opt ani fiind de 4.694.288.

obligations of the rule of law is to ensure and protect its own citizens. Therefore, Article 18 of the fundamental Law of our country expressly states: “*Citizens of the Republic of Moldova shall benefit of the State protection both within the country and abroad*” [10, art.18]. The constitutional norm set out states that: “In the territory of his state, the citizen of the Republic of Moldova benefits from the entire protection system provided by the Constitution of the Republic of Moldova and the legislation in force. Upon citizen’s request, the authorized bodies of the state have the constitutional obligation to grant the necessary protection within the deadlines and within the limits established by the Law” [11, p. 95]. These desiderata can only be achieved through the bodies that have direct contact with the civil society, and have the purpose of “*de facto*” implementation of the provisions stipulated in the existing legal nomenclature.

Some authors state that “Priority activities, which the police carry out, can and should be carried out in the light of legality, peace and order in society. Another important task for the National Police is the continuous improvement of the working forms and methods, increasing the level of professional qualification, the elimination of corruption...” [12]. The last component is very important for increasing the efficiency of a police intervention and successfully achieving the optimal performances regarding the achievement of the objectives set by the Law.

The legal illiteracy of the police officers is directly proportional to the respect of the rights of the civil society. The intellectual level of law enforcement bodies is improving with the passage of time and so does the system. The author’s statements are also confirmed by numerous Moldovan and Romanian sociological researches. For instance, Vasile Arimia and other Romanian authors present the following statistics that confirm the training status of the police personnel: “The state of school training of police personnel reflects the situation of the country. In 1899, Romania had 5,956,690 inhabitants, the pop-

La 100 de locuitori, fără deosebire de sex, în vârsta de peste șapte ani, numai 22 știau a citi și scrie, iar 78 erau analfabeți” [13, p. 190].

Impulsionate de restructurare, schimbările sociale, politice, economice și culturale, care s-au produs la sfârșitul anilor '80 în Republica Moldova, au influențat profund asupra activității organelor abilitate cu apărarea ordinii publice și a ordinii de drept. Aceste schimbări trebuie privite ca un proces ce stimulează mișcarea de democratizare a societății, creșterea mișcării de renaștere națională, pulsul înnoitor al epocii, schimbări care, de fapt, au determinat un nou cadru pentru existența statală a Republicii Moldova [14, p. 27].

La 17 august 1990, Guvernul Republicii Moldova adoptă Hotărârea nr.276 „Cu privire la înființarea Academiei Naționale de Poliție și restructurarea actualelor instituții de învățământ din sistemul afacerilor de interne”... Academia este prima componentă a organelor de afaceri de interne căreia i-a fost atribuită denumirea de „poliție”. Aceasta ulterior și-a modificat denumirea în: Academia „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova, care până în prezent pregătește cadre polițienești de înaltă calitate, pregătind la ambele facultăți (3 ani facultatea SCP și 4 ani la facultatea Drept), care se finalizează cu un statut special de ofițeri ai organelor afacerilor interne.

Peste o lună, la 13 septembrie 1990, Guvernul Republicii Moldova adoptă Hotărârea nr.321 „Cu privire la reforma organelor Ministerului Afacerilor de Interne al R.S.S. Moldova”, care prevedea crearea departamentului poliției și a secțiilor de poliție raionale.

Astfel, pas cu pas, locul miliției este ocupat de noile organe ale afacerilor de interne – Poliția. Activitățile pentru instituționalizarea poliției devin tot mai evidente.

Procesul de reformare a organelor afacerilor interne a continuat și pe parcursul ultimilor ani. În prezent, Poliția Republicii Moldova este o instituție democratică în slujba cetățeanului, instituție menită să apere valorile fundamentale ale societății: drepturile

ulational over the age of eight being 4,694,288. For every 100 inhabitants, regardless of gender, over the age of seven, there were only 22 who knew how to read and write, and 78 were illiterate” [13, p. 190].

Driven by reorganization, the social, political, economic and cultural changes, which took place in the late '80s in the Republic of Moldova, profoundly influenced the activity of the bodies empowered to defend public order and law. These changes must be seen as a process that goes along with the democratization movement of the society, with the increase of the national rebirth movement, with the fluttering pulse of the era, changes which, in fact, determined a new framework for the state existence of the Republic of Moldova [14, p. 27].

On August 17, 1990, the Government of the Republic of Moldova approves the Decision No 276 “on establishing the National Police Academy and reorganizing the current educational institutions from within the internal affairs system... The Academy is the first component of the internal affairs bodies which received the ‘police’ designation”. It was later changed into the “Stefan cel Mare” Academy of the Ministry of Internal Affairs of the Republic of Moldova, which even today, prepares high quality police officers at two faculties (3 years for the Faculty of Civil Security and Public Order and 4 years for the Faculty of Law), which ends with a special status of officers of the bodies of the internal affairs.

On September 13, 1990, the Government of the Republic of Moldova passed the Decision No 321 “on the Reform of the Bodies of the Moldova SSR Ministry of Internal Affairs”, which provided for the creation of the rayon Police Department and rayon police inspectorates. Thus, step by step, the new internal affairs bodies – Police, take over militia’s place. The efforts for the institutionalization of the police become, thus, more obvious.

The process of reforming the bodies of the internal affairs continued during the

și libertățile cetățenești, proprietatea privată și publică, ordinea și liniștea publică. Poliția se află în componența Ministerului Afacerilor Interne.

Alți autori definesc poliția ca o instituție publică specializată a statului, în subordinea Ministerului Afacerilor Interne, care are misiunea de a apăra drepturile și libertățile fundamentale ale persoanei prin activități de menținere, asigurare și restabilire a ordinii și securității publice, de prevenire, investigare și descoperire a infracțiunilor și contravențiilor.

O ultimă modificare de amploare a avut loc la 27 decembrie 2012 când a fost adoptată Legea nr. 320 cu privire la activitatea poliției și statutul polițistului, care a intrat în vigoare pe data de 05.03.2013. Prin noua lege a fost instituit Inspectoratul General al Poliției, ca unitate centrală de administrare și control a Poliției, cu statut de persoană juridică și cu competență pe tot teritoriul Republicii Moldova, aflat în subordinea Ministerului Afacerilor Interne.

Concluzii privind studiul supus cercetării. Conchidem, în urma cercetării, că prin transformările democratice pe care le-a cunoscut Republica Moldova în ultimii ani s-au deschis largi posibilități în fața științei istorice.

Creșterea interesului pentru trecutul istoric al țării, pentru valorile general-umane ale societății, pentru afirmarea pe toate căile a libertăților și principiilor democratice au făcut posibilă studierea și interpretarea obiectivă a multor fenomene și evenimente istorice.

Ca o continuitate a punctului anterior, menționăm că Legea nr.416 cu privire la poliție analizată anterior a fost destul de longevivă în raport cu legea nr. 320 cu privire la activitatea poliției și statutul polițistului, care la fel s-a dovedit a fi ineficientă în timp.

Aceasta a fost lovită de caducitatea firească a unui act normativ, treptat s-a simțit căderea acesteia în desuetudine datorită evoluției societății, creării unor noi organe, redenumirii lor, fuziunii sau comasării acestor

last years. Now, the Police of the Republic of Moldova is a democratic institution in the service of the citizen, an institution meant to defend the fundamental values of the society: the rights and freedoms of citizens, private and public property, public order and safety. The police are part of the Ministry of Internal Affairs.

Other authors define police as the state specialized public agency in subordination of the Ministry of Internal Affairs intended for protection of the rights and fundamental freedoms of the person by means of activities for maintenance, providing and recovery of public order and safety, for the prevention, investigation and disclosure of crimes and offenses.

A last major change took place on December 27, 2012 when the Law No 320 was passed on police activity and police status, which entered into force on 05.03.2013. The new Law established the General Police Inspectorate, as a central unit of police administration and control, with legal status and competence throughout the entire territory of the Republic of Moldova, subordinated to the Ministry of Internal Affairs.

Conclusions regarding the study under research. We conclude, following the research, that through the democratic transformations that the Republic of Moldova has undergone in recent years, great possibilities have opened up in front of historical science.

The increased interest in the country's historical past, in the general human values of society, on the assertion of democratic freedoms and principles in all ways, have made it possible to study and objectively interpret many historical phenomena and events.

As a continuation of the previous point, we mention that Law No 416 on police, which was previously analysed, was quite long-lasting compared to Law No 320 on the activity of the police and police status, which also proved to be inefficient in time.

It was, however, hit by the sunset of a normative act, gradually, it fell into disuse due to the evolution of the society, the creation of new bodies, their renaming, fusion

tor organe etc.

Cercetarea respectivă nu tinde să critice valoarea aplicativă a legilor privind activitatea polițienească, dar relevă consecința creării unor acte legislative elaborate în pripă, ineficiente în timp, sau chiar riscul creării confuziilor privind aplicarea acestor legi duble, cu aplicabilitate similară pe anumite sfere/ domenii de activitate.

Un alt act normativ care s-a bucurat prematur de prestigiu și a devenit un simbol teoretic al implementării unor reforme virtuale în sectorul justiției a fost legea nr.320 din 27.12.2012 care actualmente este substituită treptat prin Legea nr.288 din 16.12.2016 privind funcționarul public cu statut special din cadrul Ministerului Afacerilor Interne. Ea este aplicată paralel cu legea nouă, ceea ce îngreunează uiformizarea decizională a organelor în raport cu solicitările membrilor societății civile sau chiar creează riscul aplicării unor prevederi contradictorii concomitent.

Conchidem că etapele formării poliției naționale contribuie la analiza acestor organe și eficiența lor în anumite perioade de timp. Spre exemplu, termenul „miliție” actualmente este perceput ca ceva negativ din cauza abuzurilor din partea acestor organe în privința membrilor societății civile, iar termenul ce a substituit această expresie – „poliție” – este noua speranță a respectării legilor, o iluzie a dreptății, un simbol al reformelor din segmentul justiției (de fapt, este o interpretare a rolului poliției și percepția societății civile privind rolul acestor organe în anumite etape istorice).

Referințe bibliografice:

1. Guceac Ion, *Statul și poliția*, Chișinău, Ed. „CARTIER”, 1997.
2. *Poliția Republicii Moldova, (evenimente și fapte 1990-2000)*; Chișinău, Ed. „Tipografia Centrală”.
3. Potânga Alexei, „Conflictul și prevenirea acestuia în cadrul poliției de proximitate”. În: Revista națională de drept, Chișinău, 2006.
4. *Poliția și securitatea publică*, Materialele conferinței științifico-practice, Chișinău, 2002.
5. Legea nr. 320 cu privire la activitatea poliției și statutul polițistului, din 27.12.2012; Publicat: 01.03.2013 în Monitorul Oficial nr. 42-47, art. nr: 145; Data

- intrării în vigoare: 05.03.2013.
6. Graur Gheorghe, Antoci Albert, „Rolul polițistului în aplanarea conflictelor din cadrul societății civile”. În: Revista națională de drept, nr. 7, august, Chișinău, 2017.
 7. Costăș Ion, *Transnistria 1989-1992: Cronica unui război „nedeclarat*, București: Ed. RAO, 2012.
 8. *Poliția Republicii Moldova XXIV ani de la fondare: 18 decembrie 2014*. Inspectoratul General al Poliției, Direcția Management Operațional.
 9. Huntington Samuel P., *Ciocnirea civilizațiilor și refacerea ordinii mondiale*, București, Ed. Litera Internațional, 2012.
 10. Constituția Republicii Moldova din 29.07.1994. Publicat: 12.08.1994 în Monitorul Oficial nr. 1, Data intrării în vigoare: 27.08.1994.
 11. Osmochescu Nicolae, Smochină Andrei [et al.], *Constituției Republicii Moldova: Comentariu/ coord. de proiect: Klaus Sollfrank; red.: Nina Pârțac, Lucia Țurcanu, Chișinău, ed. Arc, 2012 (Tipogr. „Europress“)*.
 12. Papuc Gheorghe, *Poliția Republicii Moldova*, Ministerului Afacerilor Interne, Chișinău, Ed. „Tipografia Centrală”, 2005
 13. Arimia Vasile, Gârdu Gheorghe, *Poliția din Gorj*, Ed. Ministerului de Interne „APIMONDIA”, p.190
 14. *Poliția Republicii Moldova (evenimente și fapte 1990-2000*, Chișinău, Ed. „Tipografia Centrală”.

Despre autori

Gheorghe GRAUR,
asistent universitar,
Catedra „Drept polițienesc”,
Academia „Ștefan cel Mare” a MAI
al Republicii Moldova, master în drept
e-mail: g.graur@yahoo.com,
tel.: 069844605

Ariadna GRAUR,
studentă a anului IV de studii
cu frecvență redusă (taxă), grupa 541
e-mail: taras.ariadna@mail.ru,
tel.: 069364245

About authors

Gheorghe GRAUR,
university assistant,
Department “Police Law”,
Academy “Ștefan cel Mare” of MIA of the
Republic of Moldova, Master of Law
e-mail: g.graur@yahoo.com,
tel.: 069844605

Ariadna GRAUR,
Student, IV year
Part-Time Studies (tax), Group 541
e-mail: taras.ariadna@mail.ru,
tel.: 069364245